

Maša Oliver

Tadej Golob: *Kam je izginila Brina?*

Ilustracije: Milanka Fabjančič.

Dob pri Domžalah: Založba Miš, 2013.

Tadej Golob je slovenski javnosti dobro znan: če ne kot izkušen plezalec in urednik nekdanje plezalske revije Grif, pa kot novinar odličnih intervjujev in avtor *Svinjskih nógic*, s kresnikom nagrajenega romanesknega prvenca iz leta 2009. Po dveh (avto)biografijah (Petra Vilfana in Zorana Predina) ter mladinskem romanu *Zlati zob* sta leta 2013 izšla še roman za odrasle *Ali boma ye!* in pripoved za otroke *Kam je izginila Brina?* *Brina* je takoj vzbudila pozornost mladinske stroke in založnikov, saj je bila leta 2013 nominirana za nagradi večernica in modra ptica, uvrstila pa se je tudi na seznam kakovostnih otroških knjig Bele vrane 2014, ki ga letno sestavlja IJB (Internationale Jugendbibliothek iz Münchna). Tako kot ostala Golobova dela tudi *Brina* prinaša značilnosti avtorjeve poetike: paralelnost zgodb in tem, prvenstvenost, tokrat predvsem v slogu, močne avtobiografske prvine ter pronicljiv humor.

Zgodba o deklici Brini, ki išče psičko Brino, se začne prav poletno ležerno, po izhodiščnem dogodku (izginotje sosedine psičke) pa se počasi, a vztrajno zapleta ter se iz družinske počitniške pripovedi sprevrže v napeto detektivko, ki se zaostri v resen, a kljub temu srečen konec. Najbolj izstopajoč in prepričljiv je brez dvoma pripovedni slog. Zgodbo pripoveduje devetletna Brina, a njena pripoved se, preden se zapiše, ne prezrcali skozi optiko odraslega pripovedovalca, temveč zvesto sledi notranjemu toku otroških misli, brez kakršne koli zunanje cenzure. S tem se neposredno izriše nezamenljiv pripovedni slog z za otroško naracijo značilnimi večstavčnimi prirednimi povedmi ter zabavnimi sposojenkami iz besednjaka odraslih (npr. rezano cvetje, holivudska uspešnica, tekati, osnutek ...).

Avtorju ni uspelo le do potankosti ujeti dikcije glavne junakinje, prepričljiva je tudi popolna vživetost v dekličino psiho. Pred bralcem se tako

že s prvo povedjo ("Ime mi je Brina in napisala bom zgodbo.") razgrne doživljajski in izkustveni svet otroka, ki opazuje in razume okolico in dogajanje v njej iz življenjske perspektive, ki je seveda povsem drugačna od perspektive odraslih. Bralcu se svet razpira le do tiste mere, do katere se odpira tudi otrokovemu pogledu in razumevanju, obenem pa prav takšen pogled s seboj prinaša številne humorne pripetljaje, v katerih otroška logika trči ob logiko odraslih. V svoji neizprosni in neposrednosti pa se pogosto prav otroška logika izkaže za tisto, ki v sodobnem svetu razbitih resnic ohranja smisel. Skozi tekočo in k branju ves čas vabljivo Brinino pripoved pa nehotе pronica tudi resnica odraslega (pogosto avtobiografskega) vsakdana: v ozadju so nenehno prisotni drobni družinski konflikti, ki so predvsem posledica finančne stiske, notranji boji družinskih članov (večinoma tatija), problem ustvarjalnega navdiha in discipline... Delo odpira tudi druge sodobne (predvsem slovenske) teme: stanovanjski problem mladih družin, socialno-ekonomsko problematiko, ki nehotе načenja medsebojne odnose, plačilno nedisciplino (ki žal postaja vse pogostejša tema tudi v delih za otroke), vprašanje poštenega zaslužka in ilegalnih poslov (otroka namreč s svojo detektivsko avanturo prekrizata načrte verigi preprodajalcev konoplje) itd.

Delo je bogato z vzporednicami, ne le na formalni, temveč tudi na motivni in vsebinski ravni. Dvojnost narekuje že sama struktura dela, ki uspešno prepleta dve pripovedi – prva je postavljena v sodobno družinsko okolje, v počitniški vsakdan Brine in njenega brata Lovra, ki neumorno raziskujeta izginotje sosedove psičke, druga je Brinina izmišljena zgodba o ugrabljenih kužkih, ki jo deklica skupaj z bratcem piše na računalnik, kadar ga njen tati ne uporablja za pisanje lastne knjige (še ena vzporednica!). Tej strukturni dvojnosti odgovarja tudi tematska: domišljijško kreativnost otroka preneseta v akcijo v resničnem življenju: s pomočjo domišljije, ki se napaja iz zgodb in filmov, se otroka domislita načrta, kako bosta rešila po njenem prepričanju ugrabljeno psičko Brino in jo vrnila obupani sosed. Pri tem se pred bralcem razpira še ena dvojnost, in sicer med dekliško in deško domišljijo ter akcijsko strategijo, ki pa sta uspešni le, če delujeta skupaj. Tako npr. v komični luči zažari njuna raznolika narava, kar prepozna in poudarja že Brina sama: Lovrova ideja dobre zgodbe nujno vključuje akcijo, bruhajoče vulkane, pirate, gasilce in Džeksperova, medtem ko se Brinina suče okoli živali (sprva konj, nato psov), prijateljskih vezi in človekove solidarnosti.

Otroka povezuje močno sočutje do živali ter skrb za njihovo dobrobit, ki se v pripovedi izrazi v različnih situacijah in ju požene v detektivsko avanturo. Starši namreč problema izginulega psa, ob vseh drugih težavah,

ki kukajo iz Brinine pripovedi, ne jemljejo osebno in tako resno kot otroka. Složno sodelovanje obeh otrok je pravo nasprotje občasni družinski disharmoniji, ki se odvija v ozadju. Otroka znata namreč, za razliko od odraslih, svoja nasprotja odlično in dopolnjujoče prevesti v prakso; kar sprva napletata v domišljiji in na papirju, kmalu preneseta v resničnost. Zaradi svojega načrta sicer zabredeta v težave, iz katerih pa ju rešijo predvsem njuna lastna iznajdljivost, pogum in dopolnjujoča se nasprotja. Ter v zadnjem trenutku – kot *deus ex machina* – tudi njuni starši. Pri tem se otroka med drugim naučita tudi to, da pretepi v resničnem življenju niso tako zabavna in nedolžna zadeva kot pri Džekspervu.

Delo bo natančnemu bralcu ponudilo še kar nekaj vzporednic, pa tudi odprlo vprašanja o razmerju med zgodbami, ki jih narekuje resničnost, in zgodbami, ki jih ustvarja človekova domišljija. Zgodb, ki so plod domišljije in so postale del širše kulturne zavesti, in aluzij nanje je polna tudi sama pripoved. Intertekstualne prvine, ki s seboj pogosto prinesejo komične dialoge in refleksije, avtor črpa iz slovenske in svetovne kulturne tradicije (npr. dialog o tem, kdo je spil skodelico kave, ki jo je mati skuhalo za Cankarja, zgodba Pehte in njenih skrivnostnih kapljic, Odiseja in Kiklopov) pa tudi mednarodne pop kulture (filmi o piratih, risanke, stripovski junaki).

S striparsko estetiko spogledujoče se ilustracije so delo ilustratorke in animatorke Milanke Fabjančič, ki je slovenski javnosti najbrž poznana predvsem po nostalgичnem dizajnu emajliranih gospodinjskih izdelkov. Črno-bele ilustracije se stilsko gibljejo na meji med otroškim in najstniškim, obenem pa ilustratorki uspe na hudomušen način vzpostaviti dvojno raven zgodbe tudi na ravni ilustracij. S sodobnim vizualnim jezikom, ki premore dobro mero humorja, bodo nagovorile bralce različnih generacij.

Kam je izginila Brina? je zgodba o dekliškem pogumu, otroškem sočutju in domišljiji, ki najmlajše opremlja z močjo za nepričakovane spopade v resničnem svetu. Odlično branje, ki zna nemara bolj kot mlajše obogatiti predvsem odrasle bralce.